

תנינה בבית – ונתינה בחוץ

1. ספר בראשית פרק ב

(כג) וַיֹּאמֶר הָאֱלֹהִים זֶה הַפַּעַם עָצָם מִעֲצָמִי וּבָשָׂר מִבָּשָׂרִי לְזֹאת יִקְרָא אִשָּׁה
כִּי מֵאִשׁ לִקְחָהּ זֹאת:
(כד) עַל כֵּן יַעֲזֹב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד

2. פרקי דרבי אליעזר פרק לא

ר' יצחק אומר' שלש שנים היה יצחק מתאבל ולאחר שלש שנים לקח את רבקה ושכח אבל אמו מכאן אתה למד עד שלא יקח אדם אשה אהבתו הולכת אצל הוריו לקח אשה אהבתו הולכת אחר אשתו שני' על כן יעזב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו וכי יעזב איש את אביו ואת אמו ממנו כבוד אלא אלא שאהבת נפשו דבקה אחר אשתו שני' ותדבק נפשו בדונה ואומ' ודבק באשתו והיו לבשר אחד

3. ספר במדבר פרק יב

(א) וַתִּדְבַר מִרְיָם וְאַהֲרֹן בְּמַשְׁהַ עַל אֲדֹת הָאִשָּׁה הַכַּשִּׁית אֲשֶׁר לָקַח כִּי אִשָּׁה
כַּשִּׁית לָקַח:
(ב) וַיֹּאמְרוּ הַכֹּהֵן אֵן בְּמַשְׁהַ דְּבַר יְהוָה הֲלֵא גַם בְּנוֹ דְּבַר יִשְׁמַע יְהוָה:
רש"י על אדות האשה - על אדות גירושה:

4. ספר ליקוטי הלכות - הלכות יבום הלכה ב

(ז) וְהָיָה בְּחִינַת עַל - כֵּן יַעֲזֹב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ
לְבָשָׂר אֶחָד, כִּי לֹא כָּל אָדָם זֹכֵה לְזֶה לְמַה שְּׁזָכָה מִשָּׁה, וְעַל - כֵּן אָנוּ
מִצְוִים לְהַעֲמִיד תּוֹלְדוֹת וְשָׁלֵא לְהִיּוֹת פְּרוּשִׁים לְגַמְרֵי, וְזֶהוּ, "עַל - כֵּן יַעֲזֹב
אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ", [זו מדרגת משה שהיה כללי עד כדי שיכל להכיל
בתוכו את כל ההפכים בעולם " אביו ואמו] 'וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד', הִנְנוּ
בְּחִינַת זְוִיג וְנִדְעַת שֶׁל שְׁלוֹם, שְׁנֵה בְּחִינַת וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד פּוֹל:

5. משנה מסכת אבות פרק א משנה ה

יוסי בן יוחנן איש ירושלים אומר, יהי ביתך פתוח לרננה, ויהיו ענייך בגי
ביתך.

6. ספר דרך חיים - פרק א משנה ה

אבל דע כמו שתקן יוסי בן יוחנן איש ירושלים שיהיה ביתו בית קדוש,
ומפני כי אלו ג' דברים שייך אל בית האדם, כי על ידי שיש לאדם בית
דירה באים בני אדם לשם לשאול לבית וכיוצא בזה גם נכנסים אורחים
אצלו ואם אין לו בית אין אורחים נכנסים אצלו, השני היא אפשר שיהיה
האדם בלא בני בית שהם אצלו בבית. השלישי האשה עקרת הבית,
וכמו שאמר רבי יוסי (שבת קי"ח ע"ב) מעולם לא קראתי לאשתי אשתי רק
לאשתי ביתי, ולכך אמר שיהיה ביתו פתוח לרווחה שיבאו בני אדם לשם
לשאול לצרכיהם, ולא ינעול ביתו גם לעוברים ושבים שיבואו לביתו
ויתפרנסו שם, וכנגד השני אמר ויהיו ענייך בני ביתך שיהיו ענייך תמיד
בביתו עד שיהיו ענייך בני ביתו ובוה יתפרנסו ממנו בכבוד,

7. עין איה / ברכות ב / פרק תשיעי-הרואה / שטו. ברכות סג/א

תניא רבי אומר לעולם לא ירבה אדם רעים בתוך ביתו כו'. יסוד המעלות
והמדות הטובות הוא, שכל מדה תמצא את מקומה הראוי לה, וכל דבר
יהי עומד על צביונו ולא יתבטל מצורתו בשביל איזה נטיה של קנין אפי'
דבר טוב. ע"כ כאשר חיי המשפחה היא ראשית הצדק ואחריה תבא חיי
הרעות גם מחוץ לחוג חיי המשפחה, ע"כ ישים האדם תמיד אל לב
שבהיותו מרחיב את גבול היושר לחיות ג"כ חיי רעות ואהבה, באופן יותר
רחב מחיי משפחתו היחידה, יעשה כן אבל באופן שלא תהי' מזה כל
השבתה לחיי המשפחה עצמה. כי תמיד יהי' העולם בכללו מוצלח
כשיעמדו תחלה פרטיו על בסיס חזק ונאה, בין בדברים שהם שלמות הגוף
ובין בדברים שהם שלמות הנפש, ואז יצאו ג"כ חוץ לגבולם להשתתף
בדברים הנוגעים אל כולם בכלל. ריבוי הרעים בתוך הבית, התערבם
ביותר מהמדה הראויה, מביא שהאדם לא יהי' מתיחד בהנהגת ביתו כפי
רוחו הוא כ"א כפי רוח הרעים הבאים בתוך הבית, והוא כאב נעכר נובע
מהשיטה הכוזבת של ביטול כח הפרט לגמרי והפסדת צורתו בשביל

אחרים. ע"כ יהיו הרעים לעים אהובים, ישפיעו הם עליו והוא עליהם,
אבל רק באותה המדה שתכונת ביתו לא תשתנה, ותתנהג רק ע"פ הכרתו
הפרטית, אז ישכיל ויצליח. כי ראשית הנפילה היא רק בעזוב האדם את
הכרתו ונסמך להיות מחקה את אחרים. ובאמת הלא רבו התנאים שעל ידם
א"א לאדם אחר להיות למופת גמור ומוחלט לזולתו, כ"א ע"י כח שפיטה
והבחנה מה לקרב ומה לרחק. ע"כ תהי' הרעות רק מקיפה את ביתו, בא
אל תוכו ג"כ בזמנים נאותים, ולא ירבה אותם בתוך הבית, למען לא
יתבטל רשותו הפרטי משלטונו הגמור.

6. משנה מסכת אבות פרק א

(ב) שְׁמַעוֹן הַצַּדִּיק הָיָה מְשִׁירֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה. הוּא הָיָה אוֹמֵר, עַל שְׁלֹשָׁה
דְּבָרִים הָעוֹלָם עוֹמֵד, עַל הַתּוֹרָה וְעַל הַעֲבוּדָה וְעַל גְּמִילוּת
חַסְדִּים:

8. דרך החיים

גמילות חסדים - וכנגד הג' שצריך שיהיה האדם שלם וטוב עם זולתו,
וזהו על ידי גמילות חסדים, כאשר הוא עושה לזולתו חסד חנם הנה אין
ספק שבזה הוא טוב לזולתו, ואין דבר יותר טוב מזה כאשר עושה טוב
לזולתו בתנאים ואז הוא טוב לגמרי:

**.... והשלישי כי האדם הזה אינו יחידי בעולם אבל הש"י בראו עם בני
אדם אחרים, ולפיכך צריך שיהיה שומר היחס הזה שיש לו אל שאר בני
אדם.... ועל ידי גמילות חסדים האדם יש לו חברו אל שאר בני אדם, כי
לא נברא האדם בפני עצמו כלל רק עם שאר בני אדם, וכאשר האדם עושה
חסד עם זולתו הנה יש לו חברו אל זולתו, וכזה האדם כאשר בראו הש"י,
כי לא נברא שיהיה האדם יחידי בעולם, ודבר זה נראה כאשר עושה חסד
לזולתו שלא יאמר אין לי עסק עם אחר.**

9. מאיר

בהרבה מקומות התבאר שקרוביו של אדם קודמים לעניי שאר העם ועניי
העיר קודמין לעניי עיר אחרת והתבאר בתוספתא במסכת בבא קמא פרק
הגזול שהאומר תנו כך וכך לעניים יתן לעניי אותה העיר

10. ספר דברים פרק טו פסוק יא

כי לא יחדל אֲבִיוֹן מִקֶּרֶב הָאָרֶץ עַל כֵּן אֲנִי מְצַוֶּךָ לֵאמֹר פֶּתַח תִּפְתַּח אֶת
יָדְךָ לְאֲחִיךָ לְעִנִּיךָ וּלְאֲבִיוֹנְךָ בְּאֶרֶץךָ:

כלי

11.

יקר

כי יהיה כך אביון וגו' בארצך למה נקט בארצך והלא מצווה זו נוהגת גם
בחוץ לארץ ע"ז אמר כמתרץ כי לא יחדל אביון מקרב הארץ. דהיינו בחוץ
לארץ ותטעה לומר מאחר שעניי חוץ לארץ יבואו אליך מארץ רחוקה אין
נכון לדחותם ויהיו קודמים לעניי ארצך ע"כ אנכי מצוך פתוח תפתח את
ידך לעניך ולאביונך בארצך. רצה לומר לכך אמרתי לך למעלה בארצך
לגזור אומר שהדין עם עניי ארצך שהם קודמים לעניי חוץ לארץ אשר
מקרב הארץ

גלוי עריות היפך ביישנות, ע"ז היפך גמילות חסדים. כי גמ"ח באה רק מההכרה השלימה של אחדות השי"ת, שמוה באה הידיעה לאחד ג"כ כל הברואים והמעשים ע"י שיתוף הפעולות לטובת הכלל, וע"ז תעוה הדרך הישרה הזאת להרחיק את האדם מהשקפת ההתאחדות ובוזה יגבר כח הפירוד וכח ההרגשה הגשמית רק לבצעו ותאוותיו של כל אחד. ואם אבדו עכ"פ בפועל את מעלתם אבל מ"מ ע"י השתדלות רבה של הרועה הנאמן מוכנים היו להאיר עוד מחשכי נפשם, ולהוציא הסגולות הטובות הטמונות אל הפועל. ואם מדת דינו ית' יחייב שכבר אין תקוה מזה, שכיון שנפל העם כ"כ עד שמעצמו לא יוכל להתייצב על דרך טוב בטבעו, אין לו תקנה ואין שוה להניחו כ"א להכחידו ולהוציא עם שיהי' טוב מעצמו ושומר תכונתו, אמר כי מי יערב שהבאים ישמרו תכונתם הטובה והם יותר עלולים להתקלקל. באשר כלל ישראל, שהתפשט ברובם שרידי המדות שהתגברו אצל כ"א מהאבות ביחידות, ראויים יותר לשמירה הטבעית של המורשה הקדושה. ואם הם אפשריים לקלקול שאין תקוה לו איך תתכן תקוה מובטחת. וכיון שיש תקוה מובטחת וכריתות ברית, ע"כ הוא מפני שיש דבר במורשה שאינו מתאבד לעד, והיא ההכנה שצפונה ויש בה יכולת להתרומם ע"י עבודת אדם גדול העומד בפרץ כמשה רבינו ע"ה, א"כ הם ראויים לסליחה. ואם הקנין העמוק של שלשת האבות אינו מספיק למורשה מובטחת, איכה יספיק הקנין שכבר נתאחד בשכלול שאף שהוא נעלה מצד שלימות ההנהגה, אבל כ"א מהמדות ע"כ הוחלשה מעט מעומק הרגשתה, וכשתפשט בהמון עם רב לא תבא מצד ההשתכללות שזה בא רק מצד הבחירה והכשרון היחידי, כ"א תבא מצד עומק הרושם והתאחדותו בטבע הנפש ואין יכול לעמוד לפ"ז בהיות הכסא של רגל אחד.

13. שמונה קבצים / קובץ ד / קיה.

קיה. מבינים אנו את שכלול המציאות בכללותה במדה זו, שכל נקודה ממנה תצא אל הפועל בכל מדת ההשלמה שלה - באין פנות למה שמדות ההשלמות של הנקודות האחרות ושל הכלל כולו, הן מכחישות את ההשלמה הנקודתית - ומ"מ תגיע המעלה המושלמת למדה זו, שדוקא עצמיות בדודה זו תשכלל גם את הכללות.

ב האמון המשפחתי הוא תולדה והמשכה קוית מאותה האמונה הגדולה השרויה בעומק האהבה, הפועלת ברוח חיים, בשכל עליון ומפואר, בסדר והתאמה, בכללות המון היצורים והעולמים כולם. המעילה המשפחתית היא מעילה מהרסת את האושיות המעמידות את היצירה וכחותיה ביחושם הכללי, לשכלל את העולם המעשי הרוחני. האותיות המבטאות את שם ד' אלהי ישראל, הכוללות בקרבן את כל חיי העולמים כולם עם מקוריותם ושרשם העליון, עם סדרם והרמוניותם, כוללות בקרבן את כל האמון היסודי, שהתוכן התאורי והמעשי של משפחת האדם המשוכללה נובע מהם. בלכתם בדרך ישרה, בהיות החיים מבונינים כהוגן בתיקון, ונמשכים בפנימיותם ברגשות האמון האידיאליים, המשוטטים בכל המון הבריאה ממעל ומתחת, הרי הם מפכים מעינות של ברכה, של אושר, ושל הופעות נשמיות עדינות לכל, בשיבורם, בעכירתם, במרידת הסדר האידיאלי שלהם, הרי הם יסוד ההרוס, ההרוס העולמי, ההרוס האורגני, ההרוס המשפחתי, ההרוס הנשמתי, עכירת החיים ומארתם. בדיקת מי סוטה ממקור החיים העליונים היא לקוחה, מכל אשרה וברכתה של תורה אשר דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום. העולם הולך ותועה בנתיבותיו, אבל מבקש הוא את האמון האלהי, את הנתיב של אור החיים, ובא יבא האור, והחוסן האמוני בבנין משפחתי בין ד', אל עולם, ובין כל מעשיו יופיע על ידי התגלות אמונת אמון, אשר בישראל מאז היא אצורה. וארשתין לי לעולם, וארשתין לי בצדק ובמשפט, בחסד וברחמים, וארשתין לי באמונה וידעת את ד'. והאמון המשפחתי בהבנותו בשכלולו, יסוב ויעבור את כל גבוליו, וימצא את משקלו הנכון בכל הערכים

היחושיים, ימצא את מעמדו הבלתי מעול בין איש לאיש, בין שכיר לשוכרו, בין עובד לנותן עבודה, בין חכמי חידות לעמלי כפים, בין עמים רבים, בין אקלימים ומדינות שונות, בין התביעות הבשריות לתביעות הנשמיות אשר לאדם, בין האדם ובין כל היצור, בין חיי שעה לחיי עולם, בין הכל אל הכל. האמונה הפנימית, היודעת את כבודה, את אשרה וגבורתה, המדושנת עונג פנימי, המכירה שהיא בכל מושלת, שהיא מחלקת במידה ובמשקל של צדק ויושר, אור חיים לכל המון יצורים לאין תכלית, על פי סדר וערך של יחשים נאמנים, ערוכים ברוח שלום ואמת, אמונת עולמים זו תהיה תפארת הכל, עטרת תפארת ביד ד', אשת חיל עטרת בעלה.

14. ערפלי טוהר / עמוד נא

יש בהאישיות הפרטית של כל יחיד ענין איכותי יותר נשגב ונעלה ממה שיש בהכלל כולו על ידי ערך הקיבוץ שלו, והצד העליון הזה האישי הוא המאיר ומחיה את הכלל כולו. ולפי רוממות הערך של האישיות, ולפי ריבוים של האישים גדולי הערך, הכלל מתעלה מאד מאד בערכו הכללי, והעלייה הכללית היא שיהיה לגמרי מתאים אל הגודל האישי היותר שלם.

כשמתעוררת בעולם נטייה כללית, שהיא ניתקת מהערך האישי, נעשית תשות כח רוחני בעולם, וגדולי העולם נקראים להשפיע באישיותם על הכלל להרימו. ולפעמים מתגבר בהכלל דוקא הצד הנמוך שלו, בעלי הרגשות הצרים והידיעות החשוכות והמוגבלות, והנפשות שלא נזדככו, שאין להם מושגים קדושים באורם הטהור. והנשמה הכללית מתכנסת ברגליה של האומה בכללה, ואז חוצפא יסגי. והיחידים מתחברים אז באורם הנשגב אל הכלל גם בשפלותו, וממתקים אותו הרבה על ידי נטיית נפשם אליו, על ידי אהבתם וקישורם עימו. והצד הנמוך של הכלל, על ידי התחברותו אל היחידים, מכאיב הרבה את פנימיותם, וחיבור המכאיב הזה, הדומה ממש לנשיכת דרקון, מרחיב את הדרך של השפעת הגדולים ממקוריותם העליונה, וישועה גדולה וחדשה מאד, של אור חדש, הקרוי בשם חדש אשר פי ד' יקבנו, באה לעולם.

הוייתנו הזמנית היא ניצוץ אחד מההווה הנצחית של הוד נצח הנצחים, ואי אפשר להוציא אל הפועל את אוצר הטוב הגנוז בהתוכן של חיי הזמן, רק על פי גודל התאמתו לחיי הנצחים. וזאת היא הכרה פנימית שרויה ברוח כל היקום, ולא יועילו כל מלחמות רוחניות להזיזה ממקומה, רק לפנות ביותר את הדרכים לפניה. ואפילו מה שכנגדה הוא גם כן, בעומק האמת, בעדה.

הנצח הוא היסוד האיתן לכל חיים תרבותיים במלוא מובנם. השאיפה אל הדר הנצח, מנצחת את המות, ומוחה דמעה מעל כל פנים. 0